

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Fødevarestyrelsen 1. kt/3.1/2.1

Sagsnr.: 2010-20-762-00038/Dep. sagsnr. 6316

Den 15. september 2010

FVM 791

GRUNDNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet og Rådet om TSE køreplan 2 strategidokument om transmissible spongiforme encephalopatis (TSE) i 2010 - 2015

KOM (2010) 384

Resumé

På baggrund af resultaterne af den første TSE køreplan fra 2005 og det forhold, at den positive tendens med fald i hyppigheden af TSE, der blev konstateret i 2005, er fortsat siden da, har Kommissionen fremlagt nærværende meddelelse. Det primære formål med meddelelsen er at orientere om, at TSE foranstaltningerne fortsat skal tages op til revision, samtidigt med at der sikres et højt niveau for fødevarer sikkerhed. Ændringerne vil fortsat ske trinvis på basis af solidt videnskabeligt materiale. Meddelelsen berører ikke beskyttelsesniveauet i Danmark og EU, idet den ikke indeholder konkrete forslag.

Baggrund

Kommissionen har ved KOM (2010) 384 af 16. juli 2010 fremsendt meddelelse om TSE køreplan 2, der er et strategidokument vedrørende de mulige planer for transmissible spongiforme encephalopatis (TSE) i perioden 2010 – 2015. Meddelelsen er oversendt til Rådet den 16. juli 2010. Meddelelsen i dansk sprogversion forelå den 19. juli 2010.

Nærhedsprincippet

Meddelelsen indeholder alene overvejelser om ændringer i EU's eksisterende TSE-politik, der allerede omfatter fælles regler. Der er ikke tale om stillingtagen til konkrete forslag. Det er derfor regeringens vurdering, at det følger heraf, at meddelelsen er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Formål og indhold

Kommissionens TSE køreplan 2 indeholder overvejelser om mulige ændringer af TSE politikken i perioden 2010 – 2015, hvor TSE køreplan 1 indeholdt overvejelser vedrørende ændringer af TSE-politikken primært i perioden 2005 -2010. Overvejelserne omfatter foranstaltninger vedrørende TSE sygdommen kogalskab (BSE) hos kreaturer og TSE sygdommen scrapie hos får og geder.

Meddelelsen omhandler mulige ændringer vedrørende specificeret risikomateriale, forbud mod fodring af kvæg, får og geder med foder, der indeholder TSE-smitsomt materiale, BSE overvågningen, udryddelse af fåre- og gedesygdommen scrapie, aflivningspolitik for kvægbesætninger med et tilfælde af BSE, tests til undersøgelse for TSE samt alternative scenarier, hvis den positive tendens ikke fortsætter i alle medlemsstater.

Meddelelsens foranstaltninger, som er nævnt nedenfor, påtænkes gennemført trinvis fra 2011 og frem.

Specificeret RisikoMateriale (SRM)

Kommissionen lægger op til at sikre det nuværende forbrugerbeskyttelsesniveau ved fortsat at garantere sikker fjernelse af Specificeret RisikoMateriale (SRM), som er de dele af dyrene, som er inficeret med smitstof, hvis dyrene er smittede. Fjernelse af Specificeret RisikoMateriale (SRM) er den vigtigste foranstaltning til beskyttelse af folkesundheden. Listen over Specificeret RisikoMateriale (SRM) ændres kun på grundlag af den nyeste videnskabelige rådgivning.

Specifikt påtænker Kommissionen at foretage en ny vurdering af Specificeret RisikoMateriale (SRM) hos får og geder på baggrund af en vurdering fra den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritet (EFSA), der ventes færdiggjort i slutningen af 2010.

Kommissionen vil generelt tilstræbe at tilpasse EU's liste over Specificeret RisikoMateriale (SRM) til de internationale standarder hos Verdensorganisationen for Dyresundhed (OIE), når dette sker på baggrund af solid videnskabelig rådgivning. I den forbindelse er det ikke et realistisk mål at opnå fuldstændig eliminering af risikoen, hvorfor den videnskabelige rådgivning også bør tage hensyn til den gunstige epidemiologiske situation vedrørende kogalskab (BSE) i EU.

Medlemsstater, der er godkendt med kogalskab (BSE) status "ubetydelig kogalskabs (BSE) risiko" er i henhold til reglerne i Verdensorganisationen for Dyresundhed (OIE) ikke forpligtet til at fjerne Specificeret RisikoMateriale (SRM), mens de i henhold til EU-reglerne stadig er forpligtet til at fjerne Specificeret RisikoMateriale (SRM). Hvis et stigende antal medlemsstater opnår statussen "ubetydelig kogalskabs (BSE) risiko", kan fjernelse af Specificeret RisikoMateriale (SRM) tages op til fornyet overvejelse for denne gruppe medlemsstater.

Foderforbuddet

I juli 1994 blev der indført et forbud mod at fodre kvæg, får og geder med kød-benmel fra pattedyr, for at undgå at overføre smitte med en TSE sygdom via foderet. Kogalskab (BSE) menes udelukkende at stamme fra smitte af kreaturer med kogalskab (BSE) inficeret foder. Med henblik på at styre risikoen for forekomst af forbudt materiale via krydsforurening blev forbuddet i 2001 udvidet til en suspendering i hele EU af anvendelsen af forarbejdede animalske

proteiner i foder til alle dyr, som opdrættes med henblik på produktion af fødevarer, med visse undtagelser.

Ændringer af foderforbuddet overvejes. Der skal tages udgangspunkt i risikoanalyser og samtidigt skal der tages hensyn til, hvorvidt der eksisterer pålidelige tests som kontrolværktøjer.

De ændringsmuligheder, som Kommissionen anser for mulige i de næste 5 år, er indførelse af en tolerancetærskel for små mængder af forarbejdede animalske proteiner i foder til dyr og ophævelse af visse bestemmelser om foderforbuddet for ikke-drøvtyggere (svin, fjerkræ, fisk).

Vedrørende tolerancetærsklen afventer Kommissionen en rapport fra den Europæiske Fødevareresikkerhedsautoritet (EFSA) i slutningen af 2010, før der eventuelt fremsættes forslag.

Ophævelse af foderforbuddet for ikke-drøvtyggere vil kræve, at der foreligger en godkendt analyseteknik til bestemmelse af, hvilken art de forarbejdede animalske proteiner stammer fra. Derudover vil der blive tale om, at virksomhederne, der vælger at producere foderet, skal dedikere en del af virksomheden til produktion af netop det foder (kanalisering) for at øge sikkerheden.

En eventuel ophævelse af foderforbuddet for ikke-drøvtyggere (svin, fjerkræ, fisk) vil betyde, at EU kan mindske sin afhængighed af andre proteinkilder, idet forarbejdede animalske proteiner er en god proteinkilde, som i øjeblikket anvendes til fremstilling af blandt andet gødning.

BSE-overvågningen

Kommissionens mål er at opnå det mest målrettede overvågningsprogram, der fortsat kan vurdere udviklingen af sygdommen og effektiviteten af TSE/BSE beskyttelsesforanstaltningerne.

TSE køreplan 2 lægger op til yderligere reduktion i antallet af BSE tests for de medlemsstater, der på grundlag af epidemiologiske kriterier kan bevise eller allerede har bevist, at der er sket en forbedring af BSE situationen på deres område. På nuværende tidspunkt har 17 medlemsstater bevist det og har fået tilladelse til at hæve alderen for BSE testning til 48 måneder mod de tidligere 24 og 30 måneder for henholdsvis kreaturer der er døde/slået ned eller nødslagtede (risikodyr) og slagtedy. Kommissionen foreslår 3 modeller til yderligere reduktion for de medlemsstater, der opfylder kriterierne. De tre modeller er:

- Fortsætte med at hæve aldersgrænsen for BSE testning af kreaturer.
- Teste en stikprøve fra hver kategori af kreaturer over en vis aldersgrænse.
- Teste alle kreaturer ud fra deres fødselsdato og datoen for effektiv implementering af foderforbuddet.

Det er en forudsætning fra Kommissionens side, at modellen tager hensyn til det Indre Marked og kreaturerens frie bevægelighed mellem medlemsstaterne samtidigt med, at den valgte

model ikke må forhindre medlemsstaterne i at opretholde deres status i Verdensorganisationen for Dyresundhed (OIE).

Revision af foranstaltningerne til udryddelse af scrapie hos får og geder

Kommissionens mål er at bringe de nuværende regler omkring udryddelse af scrapie hos får og geder i overensstemmelse med den nyeste videnskabelige viden også under hensyntagen til, hvad der er praktisk muligt i besætningerne.

Kommissionen minder om, at TSE sygdommene hos får og geder er meget komplekse, blandt andet med hensyn til, hvordan sygdommen overføres. Endvidere er der stor usikkerhed om, hvorvidt mennesker kan smittes med TSE fra får og geder. Derfor er det nødvendigt at fortsætte overvejelserne om hensigtsmæssige foranstaltninger.

Scrapie kan inddeles i sygdommene klassisk scrapie og atypisk scrapie. Meget tyder på, at atypisk scrapie ikke er smitsomt på samme måde som klassisk scrapie. Derfor er det Kommissionens plan at ændre reglerne for atypisk scrapie i de tilfælde, hvor videnskabelige data bekræfter, at atypisk scrapie ikke er smitsomt.

Aflivningspolitik – kvæg

Kommissionen foreslår at erstatte aflivning af de potentielt smittede dyr i en besætning, hvor et dyr allerede er konstateret BSE positivt med slagting til konsum, forudsat at dyrene testes med negativt resultat, inden de anvendes til konsum. Forslaget kommer på baggrund af, at antallet af positive BSE tilfælde blandt de nedslagne kohortedyr i EU nu er meget lavt (2 i 2008 og 0 i 2009).

Hurtig tests

Målsætningen er fortsat at fremme udviklingen af de bedste hurtigtests, der findes til påvisning af TSE. Hvis der godkendes tests til levende dyr, vil det være en hjælp i certificeringen af resistensniveauet i fåre-besætninger.

Alternative scenarier

Kommissionen ønsker fastlagt scenarier for den situation, hvor faldet i BSE-tilfælde ikke bekræftes i alle medlemsstater. I de tilfælde bør der træffes strengere foranstaltninger vedrørende fjernelse af Specificeret RisikoMateriale (SRM) i de medlemsstater, hvor reduktionen ikke bekræftes, og der kan blive tale om en midlertidig embargo. Embargoen vil forhindre, at det går ud over de øvrige medlemsstater, hvor den positive tendens med blandt andet fald i BSE-tilfælde bekræftes.

Udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke udtale sig om meddelelsen.

Gældende dansk ret

I Danmark reguleres TSE-området af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 999/2001 af 22. maj 2001 om fastsættelse af regler for forebyggelse af, kontrol med og udryddelse af visse transmissible spongiforme encephalopatier (TSE) med senere ændringer, samt bekendtgørelse nr. 930 af 07/09/2006 om overvågning og bekæmpelse af TSE hos får og geder og bekendtgørelse nr. 1361 af 19/12/2008 om overvågning og bekæmpelse af BSE hos kvæg.

Konsekvenser

Meddelelsen er ikke udtryk for egentlig regulering, men alene politiske retningslinjer. Konkrete reguleringsforslag afventes før lovgivningskonsekvenser, statsfinansielle konsekvenser, administrative konsekvenser, erhvervsmæssige konsekvenser, samfundsøkonomiske konsekvenser, samt beskyttelsesniveauet kan endeligt fastlægges.

Samlet set må TSE Køreplan 2 dog siges på sigt at lægge op til en lettelse og forenkling af reguleringen på området, uden at det går ud over fødevarer sikkerheden.

Høring

Meddelelsen er sendt i høring i §2-udvalget (landbrug), §5-udvalget (fiskeri) samt det Rådgivende Fødevarerudvalgs EU-underudvalg, og der er indkommet følgende bemærkninger:

Fiskemelsforeningen ser frem til en ophævelse af foderforbuddet for fiskemel, samt at fodervirksomheder igen får mulighed for at producere foderblandinger til forskellige husdyrarter på samme virksomhed. Foderforbuddet har siden 2001 bevirket at fiskemelsproducenter i EU uberettiget har stået konkurrencemæssigt dårligere med eksport af fiskemel til visse tredje lande, herunder Kina, som helt forbød import af fiskemel fra Danmark.

Landbrug & Fødevarer har med interesse gennemgået Kommissionens strategipapir for TSE køreplan 2 for perioden 2010 – 2015 og har en række anbefalinger til strategipapiret. Med hensyn til fremtidig revision af listen/aldersgrænsen for Specificeret RisikoMateriale (SRM), så er hele tarmkanalen fra og med duodenum til og med rectum i dag defineret som Specificeret RisikoMateriale (SRM). Landbrug & Fødevarer anbefaler, at man begrænser definitionen til den distale ileum, som oprindeligt, da Landbrug & Fødevarer vurderer, at dette kan gøres uden at kompromittere forbrugersikkerheden, samtidig som det vil medføre en betydelig besparelse for slagterierne.

Med hensyn til en fremtidig revision af foderforbuddet anbefaler Landbrug & Fødevarer, at forbuddet mod anvendelse af svine- og fjerkræprotein ophæves, så svineprotein kan anvendes til fjerkræ og fisk, og fjerkræprotein kan anvendes til svin og fisk. Forslaget vil resultere i en stor forøgelse af mængden af værdifuldt foderprotein i EU, hvor der i dag er problemer med at skaffe tilstrækkeligt foderprotein til konkurrencedygtige priser ikke mindst på grund af

GMO-forbuddet. Landbrug & Fødevarer vurderer derfor, at forslaget vil medføre en betydelig økonomisk gevinst for slagterier og landmænd.

Landbrug & Fødevarer anbefaler, med hensyn til en fremtidig revision af BSE overvågning, et ophør med test af normale slagtedy, men fortsat test af såkaldte risikodyr, som er selvdøde kreaturer, kliniske mistanker og AM-dyr. Begrundelsen er, at test af normale slagtedy blev indført for at opnå statistisk sikre data over BSE-forekomsten. I dag er der i EU testet omkring 90 millioner slagtedy, så der er ikke behov for yderligere testning for at få sikre data, og sandsynligheden for at finde BSE er væsentligt større ved test af risikodyr end ved test af normale slagtedy. Forslaget vil ikke kompromittere fødevarerens sikkerhed, som er sikret ved fjernelse af Specificeret RisikoMateriale (SRM). Landbrug & Fødevarer vurderer derfor, at forslaget vil medføre en meget betydelig besparelse for slagterier/landmænd.

Yderligere anbefaler Landbrug & Fødevarer, at gøre det muligt, at samhandle Specificeret RisikoMateriale (SRM) således at for eksempel hoveder kan håndteres på de virksomheder, som har specialiseret sig heri. Dette har særligt interesse for lande, som på grund af størrelsen, ikke har tilstrækkeligt råvaregrundlag til at iværksætte sådanne virksomheder. Idet der er fuld sporbarhed på produkterne og kontrol med fjernelse af Specificeret RisikoMateriale (SRM) i de enkelte medlemslande, anses det ikke at være nogen risiko for denne transport.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen er generelt positiv overfor TSE Køreplan 2, idet meddelelsen er et godt udgangspunkt for videre diskussion af TSE foranstaltninger i perioden 2010-2015. Meddelelsen giver mulighed for, at medlemsstaterne, heriblandt Danmark, kan give udtryk for holdninger til TSE foranstaltningerne. På den måde bliver det muligt fremadrettet at få tilpasset TSE forordningen bedst muligt i forhold til de problemer, der påpeges fra de forskellige medlemsstater. Regeringen er særligt positiv overfor ændringerne af BSE-overvågningen, hvor Danmark er en af de 17 medlemsstater, der opfylder de særlige kriterier og derfor kan forvente en yderligere reduktion af BSE-overvågningen indenfor de næste 5 år. En reduktion, som regeringen ikke mener, vil tilsidesætte mulighederne for, at overvågningen stadig kan anvendes til at vurdere effektiviteten af de øvrige BSE foranstaltninger. Det er vigtigt, at der lægges vægt på, at BSE-overvågningen tager hensyn til, at Danmark kan opretholde sin gunstige BSE status i Verdensorganisationen for Dyresundhed (OIE), således at handelsmæssige internationale interesser tilgodeses. Regeringen vil arbejde for, at atypiske BSE tilfælde ikke får indflydelse på landets BSE status. Ligeledes er regeringen positiv overfor de ændringer af foderforbuddet, som eventuelt vil blive mulige, når en test til kontrol af dyrearten er færdigudviklet. Under diskussionerne om TSE Køreplan 2 vil regeringen arbejde for, at det bliver højt prioriteret, at atypisk scrapie bliver adskilt fra klassisk scrapie i TSE forordningen på linje med reglerne i Verdensorganisationen for Dyresundhed (OIE).

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der foreligger ikke offentlige tilkendegivelser om andre landes holdninger til den fremlagte meddelelse.

Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Meddelelsen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.